

Turkish Studies

Educational Sciences

Volume 13/19, Summer 2018, p. 1345-1360

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13873>

ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Research Article/ Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: Temmuz 2018

✓ Accepted/Kabul: Eylül 2018

✍ Referees/Hakemler: Prof. Dr. İsa KORKMAZ - Dr. Öğr. Üyesi Hasan AYDEMİR - Dr. Öğr. Üyesi Başak KASA

This article was checked by iThenticate.

HAYAT BİLGİSİ DERSİ 1. SINIF ÖĞRETİM PROGRAMINDAKİ KAZANIMLARIN DEĞERLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Munise DURAN* - Esra SOLAK**

ÖZET

Tüm toplumların kendine has ve evrensel değerleri vardır. İnsanın gelişimsel olarak görevlerinden biri de toplumla uyum içinde yaşamaktır. Bu nedenle insanoğlu içinde yaşadığı toplumun örf adet gelenek ve göreneklerini benimseyerek uygun davranışlar sergilemek için çaba sarf eder. Eğitimin görevlerinden biri ise var olan değerleri kuşaktan kuşağa aktararak varlığını korumaktır. Bu çalışmada; Hayat Bilgisi Dersi 1. Sınıf Öğretim Programındaki kazanımlar değerler açısından incelenmiştir. Bu amaçla araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır;

1. İlköğretim birinci sınıf Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı ünitelerinde yer alan kazanımlardan hangileri Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında yer alan kök değerlerden hangileri ile ilişkilidir?

2. Programda belirtilen kök değerlerden en çok hangileri vurgulanmıştır?

3. Değerler hangi ünitelerde yoğunlaşmıştır?

Araştırmanın modeli nitel araştırma geleneği içinde yer alan bir çalışmadır. Araştırmadan elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle yapılmıştır. Çalışma, “2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında (İlkokul 1, 2 ve 3. Sınıflar)” belirlenen kök değerler olan “ adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik” değerleri ile 1. sınıf Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programındaki kazanımlar ile sınırlandırılmıştır. Elde edilen bulgulara göre programda en çok vurgulanan değer *sorumluluk* değeri olurken en az vurgulanan değerlerin *adalet, dostluk, hoşgörü, tasarruf ve bilinçli tüketici* değerleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca; en fazla değerlerin yer aldığı

* Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği, El-mek: munise.durdu@inonu.edu.tr

** Yüksek Lisans Öğrencisi, İnönü Üniversitesi, El-mek: yildizesra1067@gmail.com

ünite “Okulumuzda Hayat” ünitesi olurken en az değerin yer aldığı ünite ise “Sağlıklı Hayat” ünitesi olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı, kazanımlar, değerler, kök değerler

EXAMINATION OF THE GOALS IN THE LIFE SCIENCE LESSON 1. CLASS CURRICULUM IN TERMS OF VALUES

ABSTRACT

All societies have unique and universal moral values. One of the developmental tasks of a person is to live in harmony with society. For this reason, man kind endeavors to display appropriate behaviors by adopting customs and tradition of the society in which they live. One of the tasks of education is to protect existence by transferring existing values. In this study; In the 2017-2018 education year, it was investigated which ones are related to the root values stated in the curriculum of the Life Science lesson curriculum implemented in the first grade. For this purpose, the following questions were searched in the research; What are the gains in primary education first class life science lesson curriculum units related to the root values in the Life Science lesson Curriculum? Which of the root values specified in the program are most frequently highlighted? Which units are the values concentrated on? The model of the research is the qualitative research. The data obtained from there search were made by descriptive analysis method. The study was carried out in the "2018 Life Science" curriculum (Primary School 1, 2 and 3. The study was conducted with the values of "justice, friendship, honesty, self - control, patience, respect, love, responsibility, patriotism and benevolence", which are the root values determined in the "2018 Life Science Curriculum (Primary School 1, 2 and 3 Classes)", and with Achievements in the first class Life Science lesson Curriculum. According to the obtained findings, the following results were achieved; While the most emphasized value in the program is the value of responsibility, the least emphasized values are justice, friendship, tolerance, saving and conscious consumer values. Also; unit in which the most values are located is the "Life at our school" unit, while the unit in which the least values are located is the "Healthy Life" unit.

STRUCTURED ABSTRACT

Introduction

Human beings are born into (or more literally open their eyes) in the system of values. Human beings continue to live in the framework of values adopted by the society he lives in. Value refers to a common idea, purpose, basic moral principle or belief that are considered to be true and necessary by the majority of members of a social group or society in order to provide and maintain its own existence, solidarity, functioning and survival (Kızılcelik and Erjem, 1994)

Values have the qualities of being good and desirable for everyone, on the other hand the values have universal qualities at the same time. In this sense, values show themselves in the form of behavioral standards upon which the most human beings agree, and they also determine the criteria which guide human behaviors or are used used by most human beings to assess human behavior and events (Schwartz, 1999). These criteria can sometimes be goals or ideals desired by a society or individuals or they can sometimes even be the value of a phenomenon. Thus, values lead people to do good and right things (Aydın and Gürler, 2014). Moreover, values specify the behavioral codes of individuals as well as their distinguishing features just like it does specify will and desires of societies (Hofstede, 1980). Thus values also provide rules based on the happiness of mankind, which increases the welfare of the individual and the society and their joy of life (Turan ve Ulusoy, 2014).

Values are a criterion when it comes to putting people's life in order and setting aim and ideals. Rokeah (1973) considers that values are to determine social actions, moral judgments, attitudes and ideology. Universal values are exploited to live in harmony and prosperity balancing the people with different values in the society and the different values adopted by different generations. The interpersonal harmony is like a cornerstone of the society regarding living in respect, love and piece. In this sense, values have protective, guiding and unifying functions.

Traditions and customs of communities constitute the source of values (Oğuzkan, 1981). Every society has its own culture and such cultures have their unique system of values. If values are supported and reinforced by society, then values in question grows stronger in individuals, otherwise they start to change and fade away (Küken, 2002). Every society wants to transfer their values present in their culture to next generations. For this reason, education of values which is provided in the family first, is continued through educational curriculums at schools or tacit methods (Aydın, 2014; Uygun, 2013).

One of the important lessons in the critical process in which the child gets basic education is undoubtedly Life Science. The Life Sciences lesson lectured in primary, secondary, and tertiary classes is defined as a process of associating phenomena with each other based on evidence to demonstrate natural and social realities and the dynamic information obtained at the end of such process. Life Sciences lesson, included into the curriculum of elementary education in 1926 for the first time, is still present in the curriculum of elementary schools though it has evolve through the course of the time (Şahin, 2009). The purpose of this program is to educate individuals who acquired basic living skills, who are self-aware, who live a healthy and safe life, who assimilate the values of the society they live in, who are sensitive to nature and environment, who research, produce and love their country. Accordingly, allowing individuals to know themselves and their environment - it is ensured that they have fundamental values of family and society, and they practice national, spiritual and humanistic values in their lives (Ministry of Education, 2018).

Aim:

The purpose of this study was to determine the results of the Life Science lesson curriculum implemented in the first class in the 2017-

2018 academic year in relation to the determined root values. The following questions are sought to be answered:

1. With which one of root values in the curriculum of Life Sciences are the learning outcomes included into the curriculum of Life Sciences in the first class of elementary school associated?
2. Which root values are emphasized the most in the curriculum?
3. In which units are included the values?

Method

The study type is the qualitative research methods. In data analysis, descriptive analysis method was used. Document review includes "analysis of written materials containing information about the cases or phenomena targeted for investigation" (Yıldırım and Şimşek, 2011). In this study, the learning outcomes and root values included in "Primary School 1st, 2nd and 3rd Class Life Science Curriculum" were determined. This study is restricted to the root values of "justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism and benevolence" which are the learning outcomes of the first class Life Science Curriculum in the new curriculum implemented only first class in elementary schools in the 2017-2018 academic year. The relevant learning outcomes and indications were presented to the leading academicians and the final decision was made.

Findings

The curriculum of Life Science, which was drafted in 2017 and was implemented for only the first class of elementary schools in 2017-2018 academic years is prepared in a simple and understandable structure aimed at providing value and skill instead of transferring information. 6 units were identified as "Life at Our School", "Life at Home", "Healthy Life", "Safe Life", "Life in our Country" and "Life in Nature" in order to realize the goal of providing value and skill to the students and to facilitate the adaptation of students to social life (Ministry of Education, 2018). In the curriculum, the learning outcomes such as knowledge, skills, attitudes and values expected to be provided to the students are listed. The values, started to be implemented in the first class of elementary schools in 2017-2018, are lectured as the sum of the basic principles that constitutes the perspective of the educational curriculum. In this context, the root values, which are expected to be provided to the students through the means of learning outcomes, are listed as "justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism and benevolence" (Ministry of Education, 2018).

There are 53 learning outcomes included in the curriculum of the first class in the elementary school. 12 learning outcomes are included into the first unit called "Life at our School. The values which are focused the most are responsibility and respect. It has been determined that 5 out of 7 learning outcomes in the unit called "Life at Home unit" were related to root values. Similarly it has been determined that 5 out of 7 learning outcomes in the unit called "Healthy Life" unit were included therein and these were related to the self-control value. In the unit called "Safe Life" 4 values out of 7 learning outcomes are provided. In the unit called "Life in Our Country", 4 values are provided through 6 units. In

the unit called "Life in Nature" 5 values are provided through 5 learning outcomes.

Conclusions and Suggestions

The conclusions are as follows according to the findings obtained from the research;

If the 53 learning outcomes in the curriculum for Life Science for the first class are evaluated within the framework of the root values set forth in the curriculum, it is seen that 42 learning outcomes are associated with one or more than one values, and the remaining 11 learning outcomes are not directly related to the values.

The most emphasized value in the 2nd program is "*responsibility*", whereas the least emphasized values are "*justice, friendship, tolerance, saving and conscious consumer*" values.

3. The unit "Life at our School" includes the highest number of values, whereas the one with the lowest number of values is "Healthy Life".

4. It is determined that a total of 11 values are emphasized as associated with one or more than one values in the first unit called "Life at our School" and respect and responsibility are highlighted the most. In the "Life at Home" unit, which is included in the curriculum, the emphasis was mostly placed on self-control, patience and respect, while the "Healthy Life" unit does it for self-esteem value, "Safe Life" unit for responsibility and "Life in our Country" focused on patriotism. Last but not least, the value love is the most highlighted one in the unit called "Life in Nature". The learning outcomes in the units are sometimes associated with a single value, and at some other times they are associated with more than one value.

Through a regulatory amendment to be made in the curriculum, justice, honesty, tolerance and conscious consumer values can be highlighted more intensely. Regarding provision of values to the students, the activities in the books related to the learning outcomes can be reviewed.

Keywords: life science lesson curriculum, achievements, values, root values

Giriş

İnsan gözlerini değerler sisteminin içinde açar. Hayatını içinde yaşadığı toplum benimsediği değerler çerçevesinde idame ettirir. Değer, bir sosyal grup veya toplumun kendi varlık, birlik işleyiş ve devamını sağlamak ve sürdürmek için üyelerinin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli oldukları kabul edilen ortak düşünce, amaç, temel ahlaki ilke ya da inançları belirtmektedir (Kızılcıkelik ve Erjem,1994)

Değerler herkes için iyi, arzulanır olma özelliğine sahip olurken aynı zamanda değerler evrensel niteliklere de sahiptir. Bu yönüyle değerler insanlığın çoğu tarafından üzerinde hem fikir oldukları davranış standartları olarak karşımıza çıkarken insan davranışlarını yönlendiren, insan davranışlarını ve olayları değerlendirmede kullanılan ölçütleri de belirler (Schwartz, 1999). Bu ölçütler kimi zaman toplumun ya da kişilerin arzu ettiği hedefleri, idealleri olabilirken kimi zaman da bir olgunun sahip olduğu kıymet de olabilmektedir. Böylece değerler kişileri iyi ve doğru şeyler

yapmaya yönlendirir (Aydın ve Gürler, 2014). Ayrıca değerler toplumların istek ve arzularını belirlediği gibi bireyi diğerlerinden ayıran özellikleri ile kişilerin davranış kurallarını da belirler (Hofstede, 1980). Böylelikle değerler bireylerin ve toplumun yaşama refahını ve hayat sevincini arttıran, insanlığın mutluluğunu temel alan kuralları da sunar. (Turan ve Ulusoy,2014).

Kişilerin hayatlarını düzenlemede, amaç ve ideallerini oluşturmada değerler birer ölçüt olarak karşımıza çıkmaktadır. Rokeah (1973) değerleri; toplumsal eylemlerin, ahlaki yargıların, tutum ve ideolojilerin belirleyicisi olarak görmüştür. Toplumdaki farklı değerlere sahip kişiler ve kuşaklar arasındaki önemsenen farklı değerlerden dolayı uyum ve refah içinde yaşabilmek için evrensel değerlerden faydalanılır. Kişiler arası ilişkilerde uyum, saygı sevgi, barış içinde yaşamada değerler birer mihenk taşı gibidir. Bu yönüyle değerler koruyucu, yönlendirici ve birleştirici işlevlere sahiptir.

Değerler konusunda birçok sınıflama mevcuttur. Rokeah (1973) değerleri amaç ve araç değerler şeklinde sınıflamıştır. Amaç değerler hayatın temel amaçlarını (eşitlik, özgürlük, barış içinde bir dünya bilgelik v.b), araç değerler ise bu amaçlara ulaşmada kullanılacak davranış şekillerini(sevgi, kibar, sorumluluk, neşeli, temiz, hırslı/istekli v.b) içermektedir. Örneğin bilgelik için ufkunun geniş olması gerekmektedir (Akbaş,2004).

Smith & Schwartz (1997) ise değerleri güç, başarı, hazcılık, uyarılım, öz yönelim, evrenselcilik, iyilikseverlik, geleneksellik, uyma ve güvenlik olarak on grupta incelemiştir. Değer grupları, bu değer gruplarına ait davranış şekilleri ve kaynakları belirtilmiştir. Schwartz (1994) bu değer gruplarını ise bireysel ve kültürel olmak üzere iki kategoride ele almıştır.

Spranger ise değerleri; bilimsel değer, ekonomik değer, estetik değer, sosyal değer, politik ve dini değer olmak üzere altı grupta sınıflamıştır. Bu değerler sınıflarına ait davranış özellikleri de verilmiştir. Örneğin sosyal değer grubunda davranışsal özellikler; başkalarını sevme, yardımsever olma, bencil olmama gibi yeterlilikler şeklindedir. (Akt, Akbaş,2004)

Değerler bilim adamları tarafından bazı sınıflara ayrılrsa da toplumdan topluma değişen değerlerin varlığıyla birlikte değişmeyen bütün toplumlarca kabul edilen insani ve değişmeyen değerler de mevcuttur. Adalet, anlayış barış, saygı, sevgi, sorumluluk, şükran, yardımseverlik, doğruluk, dürüstlük, merhamet, hoşgörü gibi değerler evrensel değerler arasındadır (Kuşdil ve Kağıtçıbaşı, 2000).

Değerlerin kaynağını toplumun gelenek ve göreneklere oluşturur (Oğuzkan, 1981). Her toplumun kendine ait bir kültürü ve bu kültürün de bir değerler sistemi mevcuttur. Değerler toplumun desteğini ve gücünü yanında bulursa o değer bireylerde gittikçe kuvvetlenir, fakat destek zayıflarsa o değer de değişmeye ve yok olmaya başlar (Küken,2002). Her toplum yeni nesillere kendi kültüründe var olan değerleri kazandırmak ister. Bu nedenle ailede başlayan değer eğitimi sonrasında okullarda öğretim programlarının içinde veya örtük programlarla sürdürülür (Aydın, 2014; Uygun, 2013).

Çocuğun temel eğitime başladığı kritik süreçte önemli derslerden biri de şüphesiz ki Hayat Bilgisi Dersidir. İlkokul 1. 2. ve 3. sınıflarında okutulmakta olan Hayat Bilgisi Dersi, doğal ve toplumsal gerçekler kanıtlamaya dayalı bir bağ kurma süreci ve bu sürecin sonunda elde edilen dirik bilgiler olarak tanımlanmaktadır. 1926 yılında ilk defa ilköğretim müfredatında Hayat Bilgisi Dersi olarak yer alan program zaman içinde çeşitli değişikliklere uğrasa da ilköğretim programında varlığını korumaktadır (Şahin,2009). Bu programın amacı; temel yaşam becerilerine sahip, kendini tanıyan, sağlıklı ve güvenli bir yaşam süren, yaşadığı toplumun değerlerini özümseyen, doğaya ve çevreye duyarlı, araştıran, üreten ve ülkesini seven bireyler yetiştirmektir. Bu çerçevede bireylerin kendini ve yaşadığı çevreyi tanıyarak aile ve toplumun temel değerlerine sahip olmaları, millî, manevî ve insani değerleri yaşantısal hâle getirmeleri beklenir (MEB, 2018). İlköğretimin bu

döneminde çocuklar yaşamı bir bütün olarak algırlar. Onlar için tek tek olgu veya olaylar yoktur. İçinde yaşadıkları ortamdaki olgu ve olayları bir bütün içinde görürler. Bu nedenden dolayı, bu dönemde çocuklar kendilerine öğretilmek istenen bilgileri, örneğin: Fen Bilgisi, Sosyal Bilgiler, Coğrafya, Yurttaşlık bilgisi gibi bilim alanlarında ayrı ayrı gördüklerinde, ilişkileri algılayıp kavrayamamaktadırlar. Bu noktadan hareketle hem bu derslerin, hem de sanat, çağdaş düşünce ve değerlerin bir bileşkesi olan Hayat Bilgisi Dersi düzenlenip işe koşulmuştur (Sönmez, 2010)

Toplumsal yaşamın ilk basamağı olan ilkököl birinci sınıfta öğrencilerin toplumsal yaşama uyumunu sağlamak amacıyla, Hayat Bilgisi Dersi, değer eğitimi açısından önem arz etmektedir. 2018 yılında yenilenen Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında değer eğitimi ayrı olarak ele alınmamıştır. Ancak kazanımların içerik boyutu ile ilişkilendirilerek belirlenen kök değerlerin konular aracılığıyla pratiğe dönüşmesi hedeflenmiştir. Öğretim programlarında yer alan “kök değerler” şunlardır: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik. Bu değerlerin, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına, hem ilişkili olduğu alt değerlerle ve hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulması amaçlanmıştır (MEB, 2018). Bu bağlamda ilkököl birinci sınıf Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı kazanımlarının hangi değerlerle ilişkili olduğunun incelenerek konular işlenirken değerlere vurgu yapılması değerlerin pratiğe dönüşmesini kolaylaştıracaktır.

Amaç

Bu çalışmada, 2017-2018 eğitim öğretim yılı Hayat Bilgisi Dersi 1. Sınıf Öğretim Programındaki kazanımlar değerler açısından incelenmiştir. Bu amaçla şu sorulara cevap aranmıştır:

1. İlköğretim birinci sınıf Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı ünitelerinde yer alan kazanımlardan hangisi Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında yer alan kök değerlerden hangileri ile ilişkilidir?
2. Programda belirtilen kök değerlerden en çok hangileri vurgulanmıştır?
3. Değerler hangi ünitelerde yoğunlaşmıştır?

Yöntem

Nitel bir çalışma olan bu araştırmada elde edilen veriler betimsel bir analiz ile incelenmiştir. Bu analiz türünde temel amaç elde edilmiş olan bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır. (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Yapılan çalışmada “İlköğöl 1. 2. ve 3. Sınıflar Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında” yer alan kazanımlar ve kök değerler tespit edilmiştir. Çalışma, 2017-2018 eğitim öğretim yılında ilkököl kademesinde sadece 1. sınıflarda uygulamaya konan yeni programda yer alan 1. sınıf Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programındaki kazanımlar ve öğretim programında belirlenen kök değerler olan “ adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik” değerleri ile sınırlandırılmıştır. Bu değerler ile ilgili olduğu düşünülen kazanımlar alanda uzman akademisyenlerin görüşüne sunulularak nihai karara varılmıştır.

Bulgular

2017 yılında taslak olarak yayımlanan 2017-2018 eğitim öğretim yılında ilkököl kademesinde sadece 1. sınıflarda uygulamaya konulan öğretim programlarından olan Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı, salt bilgi aktarmak yerine değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır. Öğrencilere değer ve beceri kazandırma hedefini gerçekleştirmek ve öğrencilerin toplumsal yaşama uyum sağlamasını kolaylaştırmak amacıyla “Okulumuzda Hayat”, “Evimizde Hayat”, “Sağlıklı Hayat”, “Güvenli Hayat”, “Ülkemizde Hayat” ve “Doğada Hayat” olmak üzere 6 ünite belirlenmiştir (MEB, 2018). Programda üniteler ile ilgili olarak öğrencilerde kazanılması beklenen bilgi, beceri, tutum ve değerlere yönelik kazanımlar belirlenmiştir. 2017-2018

yılında 1. sınıflarda uygulamaya konulan öğretim programında değerler, öğretim programının perspektifini oluşturan temel ilkeler toplamı olarak ele alınmıştır. Bu bağlamda öğretim programında kazanımlar aracılığıyla kazandırılması gereken kök değerler “adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik” olarak belirlenmiştir (MEB, 2018).

Amaç 1 ‘‘İlköğretim birinci sınıf Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı ünitelerinde yer alan kazanımlardan hangileri Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında yer alan kök değerlerden hangileri ile ilişkilidir’’ sorusuna yönelik bulgular

İlkokul 1. sınıf Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında 53 kazanım yer almaktadır. Ünitelerdeki kazanımlarda değerlerin yer alma durumu aşağıdaki gibidir;

Tablo 1. ‘‘Okulumuzda Hayat’’ Ünitesinde Yer Alan Kazanımlar Ve İlgili Olduğu Değerler

OKULUMUZDA HAYAT	HB. 1.1.2.	Kendisiyle akranları arasındaki benzer ve farklı yönleri ayırt eder.	Saygı
	HB. 1.1.3.	Okula geliş ve okuldan gidişlerde güvenlik kurallarına uyar.	Öz Denetim
	HB. 1.1.6.	Bayrak töreninde nasıl davranması gerektiğini kavrar.	Vatanseverlik Saygı
	HB. 1.1.8.	Tuvalet kullanma ve temizlik alışkanlığını geliştirir.	Öz Denetim Saygı Görgü Kuralları Sorumluluk
	HB. 1.1.10.	İhtiyaç duyduğu durumlarda okul çalışanlarından yardım alır.	Yardımseverlik
	HB. 1.1.11.	Sınıf içi kuralları belirleme sürecine katılır.	Sorumluluk Saygı Adalet
	HB. 1.1.12.	Okul kurallarına uyar.	Sorumluluk Saygı
	HB. 1.1.13.	Okulda iletişim kurarken nezaket kurallarına uyar.	Saygı
	HB. 1.1.14.	Okul içi etkinliklerde görev almaya istekli olur.	Yardımseverlik Saygı
	HB. 1.1.15.	Oyunlara katılmaya ve oyun oynamaya istekli olur.	Dostluk Dürüstlük Sabır
	HB. 1.1.16.	Okulla ilgili olumlu duygu ve düşünceler geliştirir.	Sevgi
	HB. 1.1.17.	Kullanacağı ders araç gereçlerini seçer.	Sorumluluk

Tablo 1 incelendiğinde Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında birinci ünite olarak belirlenen ‘‘Okulumuzda Hayat’’ ünitesinin HB.1.1.2., HB.1.1.6., HB.1.1.12., HB.1.1.13. ve HB.1.1.15. numaralı kazanımları aracılığıyla *saygı* değeri vurgulanmıştır. Belirtilen kazanımlar ile ilgili konular işlenirken akranları ile kendi arasındaki bireysel farklılık ve benzerlikleri ayırt etme, sınıf kurallarını belirleme ve okul kurallarına uyum ile ilgili kazanımların kazandırılma sürecinde arkadaşlarına ve kendine saygı konularına vurgu yapılabilir. HB.1.1.6. numaralı kazanımda, Türk Bayrağı’na ve İstiklal Marşı’na saygı konularına vurgu yapılarak *saygı* değerinin yanı sıra *vatanseverlik* değerine de yer verilmiştir.

HB.1.1.8. numaralı kazanım, öğrencilerin kendini tanıma ve fiziki denetimlerini sağlama konusunu içerdiğinden *öz denetim* değeri ile ilişkilidir.

HB.1.1.10. ve HB.1.1.14. numaralı kazanımlar, bir öğrencinin okul içinde ihtiyaç duyduğunda kimlerden yardım alacağını ve okul içinde yapılan faaliyetlerde okulda yer alan tüm bireyler ile işbirliği içinde olması gerektiğini vurgulamaktadır. Gruplar arasında işbirliğinin olması *yardımsızlık* değerinin kazanılmasını sağlayacaktır.

HB.1.1.11., HB.1.1.12. ve HB.1.1.17. numaralı kazanımlar, bir öğrencinin çevresine karşı etik davranışlar sergilemesi ve akranları ile iletişim kurarken özenli davranmasını gerekli kılan kazanımlardır. HB.1.1.12. ve HB.1.1.17. kazanımları *sorumluluk* ve *saygı* değeri ile HB.1.1.11. kazanımı ise kişiler arası ilişkiyi doğrudan barındırdığından *sorumluluk*, *adalet* ve *saygı* değerleri ile ilişkilendirilebilir.

HB.1.1.16. numaralı kazanım, kişinin duygu ve düşüncelerinin yaşamını nasıl etkilediğini anlamasını sağlama ve bu bağlamda okula karşı olumlu bir tutum geliştirerek okul korkusuyla baş edebilmesini sağlama açısından *sevgi* değeri ile ilişkilendirilebilir.

Tablo 2. “Evimizde Hayat” Ünitesinde Yer Alan Kazanımlar Ve İlgili Olduğu Değerler

	HB. 1.2.2.	Aile hayatının önemini kavrar.	Sevgi Saygı
Evimizde Hayat	HB. 1.2.4.	Evde aile bireyleri ile iletişim kurarken nezaket kurallarına uyar.	Saygı Hoşgörü
	HB. 1.2.5.	Evdeki kaynakları verimli bir şekilde kullanır.	Sorumluluk Tasarruf
	HB. 1.2.6.	Gün içerisinde neler yapabileceğini planlar.	Öz Denetim
	HB. 1.2.7.	İstek ve ihtiyaçları arasındaki farkı ayırt eder.	Öz Denetim Sabır

Tablo 2’ye göre Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında ikinci ünite olarak belirlenen “Evimizde Hayat” ünitesinde yer alan 7 kazanımdan 5 tanesinin kök değerler ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. HB.1.2.2. ve HB.1.2.4. numaralı kazanımlar ile aile içinde önemli olan *sevgi*, *saygı* ve *hoşgörü* değerlerine vurgu yapılmaktadır. Çiftçi (1991), bireyin yetiştiği aile ortamı ve aile fertleri ile olan ilişkilerin, kişiliğin oluşmasında çok önemli bir rol oynadığını belirtmiştir. Bu kazanımlar ile vurgulanacak olan sevgi, saygı ve hoşgörü değerlerinin bireyin gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

HB.1.2.5. numaralı kazanım, öğrencinin elektrik, su gibi kaynakları verimli kullanarak tasarruf yapması ile ilgili olduğundan *sorumluluk* ve *tasarruf* değerleri ile ilişkilendirilebilir.

HB.1.2.6. ve HB.1.2.7. numaralı kazanımlar ise bireyin zamanını planlı kullanması ve bu bağlamda zaman israfı yapmasını engellemek ve istek ve ihtiyaçlarını ayırt ederek tasarruf etmenin gerekliliğini benimsemesi *öz denetim* değeri ile ilişkilendirilebilir.

Tablo 3. “Sağlıklı Hayat” Ünitesinde Yer Alan Kazanımlar Ve İlgili Olduğu Değerler

Sağlıklı Hayat	HB. 1.3.1.	Kişisel bakımını düzenli olarak yapar.	Öz Denetim
	HB. 1.3.2.	Sağlığını korumak için alması gereken önlemleri fark eder.	Sorumluluk Öz Denetim
	HB. 1.3.3.	Sağlığı için yararlı yiyecek ve içecekleri seçer.	Sorumluluk
	HB. 1.3.4.	Gün içerisinde öğünlere uygun ve dengeli beslenir.	Öz Denetim
	HB. 1.3.5.	Temizlik kurallarına dikkat ederek kendisi için yiyecek hazırlar.	Öz Denetim
	HB. 1.3.6.	Yemek yerken görgü kurallarına uyar.	Saygı Görgü Kuralları
	HB.1.3.7.	Kitle iletişim araçlarını kullanırken beden sağlığını korumaya özen gösterir.	Sorumluluk

Tablo 3’e göre öğretim programının üçüncü ünitesi olan “Sağlıklı Hayat” ünitesinde yer alan 7 kazanımın özellikle *öz denetim* değeri ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Kazanımlar daha detaylı incelendiğinde 2 tanesinin öz denetim değerinin yanı sıra *saygı ve sorumluluk* değerleri ile ilişkili olduğu düşünülebilir.

Ünitede yer alan HB.1.3.1., HB.1.3.2., HB.1.3.3. numaralı kazanımlar kişisel bakım ve sağlığını korumaya yönelik olduğundan *kişisel bakım* değeri ile ilişkilendirilebilir. HB.1.3.4., HB.1.3.5., HB.1.3.6. ve HB.1.3.7. numaralı kazanımlarda ise temizlik ve mahremiyete vurgu yapıldığından *öz denetim* değeri ile doğrudan ilişkili olduğu söylenebilir. HB.1.3.2. numaralı kazanım, bireyin sağlık ile ilgili konularda sorumluluklarını bilerek gerekli kontrol ve takipler konusunda bilgilendirilmesinin içerdiğinden *sorumluluk* değeri ile ilişkilendirilebilir. HB.1.3.6. numaralı kazanımda ise, toplumda uyulan ancak yazılı olmayan görgü kurallarına uyma konusu ile *görgü kurallarına uyma değerine* vurgu yapılmaktadır.

Tablo 4. “Güvenli Hayat” Ünitesinde Yer Alan Kazanımlar Ve İlgili Olduğu Değerler

Güvenli Hayat	HB.1.4.1.	Okulda ve evde güvenlik kurallarına uyar.	Sorumluluk
	HB. 1.4.2.	Okula geliş ve okuldan gidişlerde insanların trafikteki davranışlarını gözlemler.	Saygı Öz Denetim
	HB. 1.4.3.	Okula geliş ve gidişlerde trafik kurallarına uyar.	Sorumluluk Dürüstlük
	HB. 1.4.4.	Çevresindeki kişilerle iletişim kurarken güvenlik kurallarını uygular.	Öz Denetim
	HB. 1.4.5.	Acil durumlarda yardım almak için arayacağı kurumların telefon numaralarını bilir.	Sorumluluk
	HB. 1.4.6.	Teknolojik araç ve gereçleri güvenli şekilde kullanır.	Öz Denetim
	HB. 1.4.7.	Kendisi için güvenli ve güvensiz alanları ayırt eder.	Sorumluluk

Tablo 4 incelendiğinde “Güvenli Hayat” ünitesinde yer alan 7 kazanımın *saygı, öz denetim ve sorumluluk* değerleri ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. HB.1.4.1., HB.1.4.2., HB.1.4.3., HB.1.4.4. ve HB.1.4.6. numaralı kazanımlar incelendiğinde, bireyin günlük yaşamında uyması ve uygulaması

gereken güvenlik kuralları ile teknolojik araç ve gereç kullanımı üzerinde durularak öz denetim değeri vurgulanmaktadır.

HB.1.4.3 numaralı kazanımda trafik kurallarına uyma konusunda öz denetim oluşturarak kontroller olmasa dahi öğrencinin bilinçli olarak kurallara uyması gerektiğine dikkat çekilerek dürüstlük değeri kazandırılmak istenmektedir.

Bahsi geçen üniteye yer alan HB.1.4.1.,HB.1.4.3. ve HB.1.4.5. numaralı kazanımlar, trafikte ve günlük yaşamda karşılaşılan durumların güvenli ya da güvensiz olduğunu ayırt etme yetisini içerdiğinden *sorumluluk* değeri ile ilişkili olduğu söylenebilir.

Tablo 5. “Ülkemizde Hayat” Ünitesinde Yer Alan Kazanımlar Ve İlgili Olduğu Değerler

Ülkemizde Hayat	HB. 1.5.1.	Yaşadığı yeri bilir.	Sorumluluk
	HB. 1.5.3.	Ülkemizin genel özelliklerini tanır.	Vatanseverlik
	HB. 1.5.4.	Ülkemizde farklı kültürden insanlarla bir arada yaşadığını fark eder.	Saygı Sevgi
	HB. 1.5.5.	Atatürk'ün hayatını bilir.	Vatanseverlik Sevgi
	HB. 1.5.6.	Milli gün, bayram, tören ve kutlamalara katılmaya istekli olur.	Vatanseverlik Sorumluluk Sevgi
	HB. 1.5.7.	Dini gün ve bayram kutlamalarına istekle katılır.	Sorumluluk Sevgi

Öğretim programının beşinci ünitesi olan “Ülkemizde Hayat” ünitesinde bulunan 6 kazanım ile *sorumluluk*, *vatanseverlik*, *saygı* ve *sevgi* değerlerine değinildiği programda görülmektedir. “Ülkemizde Hayat” ünitesinde yer alan kazanımlar milletimizin toplumsal yapısı için önem arz eden vatan ve millet sevgisini, farklı kültürden kişilerle bir arada yaşayarak kazandırmaya çalışması yönüyle “*sorumluluk*, *sevgi*, *saygı* ve *vatanseverlik*” değerleri ile doğrudan ilişkilidir.

Tablo 6. “Doğada Hayat” Ünitesinde Yer Alan Kazanımlar Ve İlgili Olduğu Değerler

Doğada Hayat	HB. 1.6.1.	Yakın çevresinde bulunan hayvanları gözlemler.	Sevgi
	HB. 1.6.2.	Yakın çevresinde bulunan bitkileri gözlemler.	Sevgi
	HB. 1.6.3.	Yakın çevresinde bulunan hayvan ve bitkileri korumaya özen gösterir.	Sevgi Saygı
	HB. 1.6.4.	Doğayı ve çevresini temiz tutma konusunda duyarlı olur.	Yardımsızlık Sorumluluk Yardımsızlık
	HB. 1.6.5.	Geri dönüşümü yapılabilecek maddeleri ayırt eder.	Sorumluluk Bilinçli Tüketici

Öğretim programının altıncı ve son ünitesi “Doğada Hayat” ünitesidir. “Doğada Hayat” ünitesinin genel anlamda sevgi değeri ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. HB.1.6.1. ve HB.1.6.2. numaralı kazanımlar, öğrencinin yakın çevresinde yer alan bitki ve hayvanları gözlemleyerek hayvan ve bitkilere karşı sevgi duymasını sağladığından *sevgi* değeri ile ilişkilidir. Bu kazanımların hemen ardından gelen HB.1.6.3. numaralı kazanım hayvanları ve bitkileri korumaya özen göstermeyi içerdiğinden *sevgi*, *saygı* ve *sorumluluk* değerleri ile ilişkilidir. HB.1.6.4. numaralı kazanımda ise doğayı ve çevreyi temiz tutma konularına duyarlı olma davranışları *sorumluluk* ve *yardımsızlık* değerleri ile ilişkilidir. Günümüzde artan hayvan istismarı ve doğayı yok etme davranışları, öğrencilerin küçük yaşlarda bitki ve hayvanlara karşı sevgi duymaları, hayvan ve bitkilere karşı sorumluluk sahibi olmalarını sağlayarak en aza indirilebilir. Bu değerlerin kazanılması bu bağlamda önem arz etmektedir. HB.1.6.5. numaralı kazanımda günümüzde azalan kaynaklar için alınması

gereken önlemler, geri dönüşüm kavramı öğrencilere kazandırılması hedeflenerek *bilinçli tüketici* değeri vurgulanmıştır.

Tablo 7. Değerler İle İlişkili Kazanım Sayısı

Ünite Numarası	Ünite Adı	Kazanım Sayısı	Değerler İle İlişki Kazanım Sayısı	İlişkili Olmayan Kazanım Sayısı
1	Okulumuzda Hayat	17	12	5
2	Evimizde Hayat	7	5	2
3	Sağlıklı Hayat	7	7	0
4	Güvenli Hayat	7	7	0
5	Ülkemizde Hayat	7	6	1
6	Doğada Hayat	8	5	3
Toplam		53	42	11

Tablo 7'ye göre toplamda 6 ünite 53 kazanım yer almaktadır. Bu kazanımların 42 tanesi değerlerle ilişkilidir. Bu durumda “sağlıklı hayat” ve “güvenli hayat” ünitelerinde bulunan kazanımların tamamı değerlerle ilişkilidir.

Amaç 2 ‘Programda belirtilen kök değerlerden en çok hangileri vurgulanmıştır?’ sorusuna yönelik bulgular

Tablo 8. Değerlerin Ünitelerde Yer Alma Sayıları.

	Adalet	Dostluk	Dürüstlük	Öz Denetim	Sabır	Saygı	Sevgi	Sorumluluk	Vatanseverlik	Yardımsızlık	Hoşgörü	Tasarruf	Görge Kurallarına Uyma	Bilinçli Tüketici
1.Okulumuzda Hayat	1	1	1	2	1	6	1	3	1	2	0	0	1	0
2.Evimizde Hayat	0	0	0	2	2	2	1	1	0	0	1	1	0	0
3.Sağlıklı Hayat	0	0	0	5	0	1	0	2	0	0	0	0	1	0
4.Güvenli Hayat	0	0	1	3	0	1	0	4	0	0	0	0	0	0
5.Ülkemizde Hayat	0	0	0	0	0	2	2	3	3	0	0	0	0	0
6.Doğada Hayat	0	0	0	0	0	1	3	2	0	2	0	0	0	1
Total	1	1	2	12	3	13	7	15	4	4	1	1	2	1

Tablo 8 incelendiğinde öğretim programında en çok *sorumluluk* değerine yer verildiği ve *adalet*, *dostluk*, *hoşgörü*, *tasarruf* ve *bilinçli tüketici* değerlerine ise birer kez yer verildiği görülmüştür. Okulumuzda Hayat ünitesinde “saygı ve sorumluluk” değerleri, Evimizde Hayat ünitesinde “öz denetim, sabır ve saygı” değerleri, Sağlıklı Hayat ünitesinde “öz denetim” değeri, Güvenli Hayat ünitesinde “sorumluluk ve öz denetim” değerleri, Ülkemizde Hayat ünitesinde “sorumluluk ve vatanseverlik” değerleri, Doğada Hayat ünitesinde “sevgi” değeri öne çıkmaktadır.

Amaç 3 “Değerler hangi ünitelerde yoğunlaşmıştır” sorusuna yönelik bulgular

Tablo 9. Ünitelerde Vurgulanan Değer Sayıları.

	Okulumuzda Hayat	Evimizde Hayat	Sağlıklı Hayat	Güvenli Hayat	Ülkemizde Hayat	Doğada Hayat
Adalet	x	-	-	-	-	-
Dostluk	x	-	-	-	-	-
Dürüstlük	x	-	-	x	-	-
Öz Denetim	x	x	x	x	-	-
Sabır	x	x	-	-	-	-
Saygı	x	x	x	x	x	x
Sevgi	x	x	-	-	x	x
Sorumluluk	x	x	x	x	x	x
Vatanseverlik	x	-	-	-	x	-
Yardıms severlik	x	-	-	-	-	x
Hoşgörü	-	x	-	-	-	-
Tasarruf	-	x	-	-	-	-
Görgü						
Kurallarına Uyma	x	-	x	-	-	-
Bilinçli Tüketici	-	-	-	-	-	x
Total	11	7	4	4	4	5

Tablo 9’a göre Bir veya birden fazla kazanımla ilişkili olarak toplamda 12 kazanımda 11 değer ile üniteler arasında en çok değere “Okulumuzda Hayat” ünitesinde yer verildiği tespit edilmiştir. Öğretim programında yer alan ; “Evimizde Hayat” ünitesinde 7, “Sağlıklı Hayat” ünitesinde 4, “Güvenli Hayat” ünitesinde 4, “Ülkemizde Hayat” ünitesinde 4, “Doğada Hayat” ünitesinde 5 farklı değere yer verildiği bulunmuştur. Ünitelerde yer alan kazanımlar bazen tek bir değer ile ilişkilendirilirken bazen de bir kazanım birden fazla değer ile ilişkilendirilmiştir.

Sonuç Ve Tartışma

Yapılan çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre şu sonuçlara ulaşılmıştır;

1. *Bulgu İlköğretim birinci sınıf Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı ünitelerinde yer alan kazanımlardan hangileri Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında yer alan kök değerlerden hangileri ile ilişkilidir” ya yönelik sonuçlar;“*

Hayat bilgisi dersi öğretim programında toplamda 6 ünite mevcuttur. Ünitelerde ise toplam 53 kazanım yer almaktadır. Bu kazanımların 42 tanesi değerlerle ilişkilidir.

“Okulumuzda Hayat” ünitesinde 12 kazanım *saygı, öz denetim, vatanseverlik, görgü kuralları, yardıms severlik, adalet, dostluk, sevgi, sabır, dürüstlük, sorumluluk* değerleri ile; “Evimizde Hayat” ünitesinde 5 kazanım *sevgi, saygı, hoşgörü, öz denetim, tasarruf, öz denetim, sorumluluk* değerleri ile; “Sağlıklı Hayat” ünitesinde 7 kazanım *öz denetim, sorumluluk, saygı, görgü kuralları* değerleri ile; “Güvenli Hayat” ünitesinde 7 kazanım *sorumluluk, dürüstlük, öz denetim, saygı* değerleri ile; “Ülkemizde Hayat” ünitesinde 6 kazanım *sevgi, vatanseverlik, saygı, sorumluluk* değerleri ile; “Doğada Hayat” ünitesinde 5 kazanım *sevgi, saygı, bilinçli tüketici, yardıms severlik, sorumluluk* değerleri ile ilişkilidir.

2. *Bulgu ‘Programda belirtilen kök değerlerden en çok hangileri vurgulanmıştır?’ ya yönelik sonuçlar;*

Birinci sınıf Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında en çok *sorumluluk* değerine vurgu yapıldığı tespit edilmiştir. Öğrencilere sorumluluk bilincini kazandırmak eğitimin temel hedeflerinden biridir. Ayrıca sorumluluk; bireyin kontrol mekanizması olduğundan, sorumluluk

değeri kazanan bireylerin başkaları tarafından yönlendirilme olasılığı ortadan kalkar (Güzel Candan ve Ergen, 2014). Karar verme sürecinde özgür düşünen bireylere ihtiyacın olmasından dolayı *sorumluluk değeri* Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı açısından önemlidir. Belet ve Devenci (2008) Türkçe ders kitaplarını değerler bakımından incelemiş ve Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin çoğunda sorumluluk, dürüstlük gibi değerlere rastlamıştır. Taşdemir (2012) ise öğrencilerin değerler hakkındaki algılarını incelemiş ve genel olarak yazılı ifadelerinde; yardımseverlik, vatanseverlik, sorumluluk değerlerinde en fazla kavramın oluştuğunu görmüştür. Candan ve Ergen (2014) de yapmış oldukları çalışmada 3. Sınıf hayat bilgisi ders kitaplarında en fazla sevgi ve sorumluluk değerinin vurgulandığı sonucuna ulaşmıştır. Buna benzer olarak Yaşaroğlu (2013) da yaptığı çalışmada 2005 yılı Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımları incelemiş ve 2. Sınıflarda yer alan kazanımlara göre en fazla sorumluluk değerini saptamıştır.

Çalışmada ulaşılan bir diğer sonuç ise; 1. Sınıf Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında en az vurgulanan değerlerin *adalet, dostluk, hoşgörü, tasarruf ve bilinçli tüketici* değerleri olduğu sonuçlar arasındadır. Toplumsal yaşamda hoşgörü ve adalet değerleri bireyin davranışlarını doğrudan etkileyen değerlerdir.

3. Bulgu ‘‘Değerler hangi ünitelerde yoğunlaşmıştır’’ bulgusuna yönelik sonuçlar

Üniteler bazında vurgulanan değerlerde ‘‘Okulumuzda Hayat’’ ünitesinde en çok değere yer verildiği ve ‘‘Sağlıklı Hayat’’ ünitesinde ise en az değere yer verildiği tespit edilmiştir. Ancak ünitelerde yer alan kazanım sayısına bakıldığında ise; kök değerler ile ilişkili olmayan kazanım sayısı yine en fazla ‘‘Okulumuzda Hayat’’ ünitesinde olduğu görülmektedir. Bunun nedeni olarak üniteler arasında en fazla kazanımın ‘‘Okulumuzda Hayat’’ ünitesinde yer almasından kaynaklı olduğu söylenebilir. ‘‘Sağlıklı Hayat’’ ve ‘‘Güvenli Hayat’’ ünitelerinde yer alan tüm kazanımların bir değer ile ilişkili olduğu görülmektedir.

Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 2017 yılında taslak olarak sunulan ve 2017-2018 eğitim öğretim yılında tüm ilkokulların 1. Sınıflarında uygulamaya konulan Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımlarda, öğretim programında belirtilen kök değerlerin bazılarında az yer verildiği ancak programın genel hatları itibariyle değerleri içermesi açısından yeterli olduğu söylenebilir.

Öneriler

Araştırma sonuçlarına göre şu önerilerde bulunabilir;

Araştırmacılara öneriler;

- Değerleri öğrencilere kazandırmak için kazanımlarla ilişkili olarak kitaplarda yer alan etkinlikler incelenebilir.
- 2. Ve 3. Sınıf Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programları incelenerek kıyaslama yapılabilir.
- Değerlerin kazanımlardaki yeterliliği konusunda öğretmen ve veli görüşleri alınabilir.
- Diğer derslerde değer eğitimine nasıl yer verildiği araştırılabilir.

Eğitim programcılarına öneriler;

- Öğretim programında yapılacak düzenleme ile mevcut programda daha az er alan *adalet, dürüstlük, hoşgörü ve bilinçli tüketici* değerlerine daha fazla yer verilebilir. Bireyler günlük hayatta ki yaşantılarını okulda öğrendikleri ile ilişkilendirdiklerinden adalet ve hoşgörü değerlerine programda daha fazla yer verilebilir. Günümüzde bireylerin tüketim çılgınlığı yaşaması ve

kaynakları bilinçsizce tükettiği bilinmektedir. Tasarruf ve bilinçli tüketici değerlerine programda az yer verilmesi bu değerler ile ilgili farkındalığı azaltmaktadır. Okula yeni başlayan bireyler arkadaş edinmede sıkıntı yaşayabilirler bu nedenle 1. Sınıf programında dostluk değerine daha fazla yer verilebilir.

Öğretmenlere yönelik öneriler;

- Uygulanmakta olan Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında değer eğitimi ayrı bir konu olarak ele alınmamış kazanımlar aracılığıyla kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu yüzden değerler, kazanımlar aracılığıyla davranışa dönüştüğü zaman anlamlanır.

KAYNAKÇA

- Akbaş, O. (2004). *Türk mili eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının(değerlerinin) ilköğretim ikinci kademedeki gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aydın, M. Z. (2014). *Okulda değerler eğitiminin ilkeleri ve sorunları*. Uluslararası İnsani Değerlerin Yeniden İnşası Sempozyumu, Erzurum.
- Aydın, M. Z ve Gürler, A. Ş. (2014). *Okulda değerler eğitimi yöntemler etkinlikler kaynaklar*. 4. Basım Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık
- Belet, Ş. D. ve Deveci, H. (2008). *Türkçe ders kitaplarının değerler bakımından incelenmesi*. VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu. Çanakkale: 2-4 Mayıs
- Candan, G.D, Ergen, G. (2014). 3. sınıf hayat bilgisi ders kitaplarının temel evrensel değerleri içermesi bakımından incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2014*, 7(1), 134-161
- Çiftçi, O. (1991). Çocuğun sosyalleşmesinde ailenin rolü. *Aile ve Toplum Dergisi*, 1(2).
- Ekşi, H. (2003). Temel insani değerlerin kazanılmasında bir yaklaşım: karakter eğitimi programları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(1), 79-96.
- Hofstede, G. (1980). *Culture's consequences: international differences in work related values*. Beverly Hills, CA: Sage
- Kızılçelik, S., & Erjem, Y. (1994). *Açıklamalı sosyoloji terimler sözlüğü*. Ankara: Atilla Kitabevi.
- Kuşdil, M. E ve Kağıtçıbaşı, Ç. (2000). Türk öğretmenlerin değer yönelimleri ve Schwartz değer kuramı: *Türk Psikoloji Dergisi*, 15 (45), 59-76
- Küken, G. (2002). Değerlerimiz. *Us düşün ve ötesi*, 6: 69-76
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler öğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *Hayat bilgisi dersi öğretim programı (ilkokul 1, 2 ve 3. sınıflar)*. Ankara: Devlet Kitapları Basımevi.
- Oğuzkan, F.(1981). *Eğitim terimleri sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Rokeah, M. (1973). *The nature of human values*. New york: freepres
- Schwartz, S.H. (1994). Aret he universal aspects in the structure and content of human values? *Journal Of Social Issues*, 56: 19-45

-
- Schwartz, S. H. (1999). A theory of cultural values and some implications for work. *Applied Psychology: an international review*, 48 (1), 23-47
- Smith, P. B., & Schwartz, S. H. (1997). *Values*. In J. W. Berry, M. H. Segall & C. Kagitcibasi (Eds.), *Handbook of cross-cultural psychology*, (2nd ed., Vol. 3, pp. 77- 118). Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Sönmez, V. (2010). *Hayat bilgisi öğretimi ve öğretmen kılavuzu*. Ankara: Anı yayıncılık
- Şahin, M. (2009). Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze Türkiye’de hayat bilgisi dersi programlarının gelişimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi The Journal Of International Social Research Volume 2 / 8*
- Taşdemir, A. (2012). Değerlere ilişkin Türkiye, Irak ve Suudi Arabistan örneklemindeki Türk öğrencilerin görüşlerinin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi 3(12)* (p:1707-1728).
- Turan, R. & Ulusoy, K. (2014). *Farklı yönleriyle değerler eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi
- Uygun, S. (2013). Değerler eğitimi program tasarımlarının değerlendirilmesi (Antalya örneği). *Mediterranean Journal Of Humanities*, 3(2): 263-277.
- Yaşaroğlu, C. (2013). Hayat bilgisi dersi kazanımlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic Volume 8/7 Summer 2013*, P. 849-858
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.